

SANKCJE WADLIWYCH CZYNNOŚCI PRAWNYCH

Literatura:

red. E. Gniewek, P. Machnikowski, *Zarys prawa cywilnego*, Warszawa 2014

Opracowała mgr Irena Krauze – Lisowiec

WADLIWE CZYNNOŚCI PRAWNE

Czynności prawne dokonane z naruszeniem wymogów wynikających z przepisów prawnych

USTAWA

s
a
n
k
c
j
a

NIEWAŻNOŚĆ
(nieważność bezwzględna)

s
a
n
k
c
j
a

WZRUSZALNOŚĆ
(nieważność względna)

s
a
n
k
c
j
a

BEZSKUTECZNOŚĆ
WZGLĘDNA

s
a
n
k
c
j
a

BEZSKUTECZNOŚĆ
ZAWIESZONA

NIEWAŻNOŚĆ

Czynność prawna nie wywołuje żadnych zamierzonych przez strony skutków prawnych

Z mocy prawa

Od samego początku

Na nieważność czynności prawnej może powołać się każdy

Sąd bierze nieważność czynności prawnej pod uwagę z urzędu

Ma charakter definitywny

Przykłady przyczyn występowania nieważności czynności prawnych

→ Brak zdolności do czynności prawnych
art. 14 §1 kc

→ Niedochowanie formy czynności prawnej
zastrzeżonej pod rygorem nieważności
art. 73 kc

→ Wady oświadczenia woli

brak świadomości lub
swobody art. 82 kc

pozorność art. 83 kc

→ Sprzeczność czynności prawnej z ustawą,
zasadami współżycia społecznego lub
mającej na celu obejście ustawy art. 59 kc

WZRUSZALNOŚĆ

Czynność prawna wywołuje zamierzone przez strony skutki prawne, ale można ją wzruszyć w oznaczonym terminie poprzez:

Konwolidacja poprzez upływ ustawowego terminu do wzruszenia czynności prawnej lub zrzeczenie się prawa do jej wzruszenia

Skorzystanie przez uprawnionego z przysługującego mu prawa do wzruszenia czynności prawnej (prawo podmiotowe) np. złożenie oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych wadliwego oświadczenia woli

Konstytutywne orzeczenie sądu w przedmiocie unieważnienia bądź zmiany treści czynności prawnej

**ZNIWECZENIE SKUTKÓW
CZYNNOŚCI PRAWNEJ**
z mocą wsteczną (*ex tunc*)

Przykłady przyczyn występowania wzruszalności czynności prawnych

→ Wyzysk art. 388 kc

→ Wpływanie na wynik aukcji lub przetargu
w sposób sprzeczny z prawem lub
dobrymi obyczajami art. 70⁵ kc

→ Wady oświadczenia woli

Błąd
art. 84 kc

Podstęp
art. 86 kc

Groźba
art. 87 kc

BEZSKUTECZNOŚĆ ZAWIESZONA

Czynność prawna (czynność niezupełna) jest ważna, ale jej skutki prawne są wstrzymane do czasu zaistnienia określonego w ustawie zdarzenia (wyrażenia zgody na dokonanie czynności przez osobę trzecią)

**Czynność
prawna staje się
w pełni
skuteczna z
mocą wsteczną,
czyli od chwili
jej dokonania**

zgoda

Odmowa/upływ
terminu

**Czynność
prawna staje się
nieważna**

Przykłady przyczyn występowania bezskuteczności zawieszonej czynności prawnych

→ Czynność prawna w przedmiocie zaciągnięcia zobowiązania lub rozporządzania swym prawem dokonana przez osobę z ograniczoną zdolnością do czynności prawnych (są wyjątki ustawowe) art. 18 §1 kc

→ Pełnomocnik przy braku umocowania lub przy przekroczeniu zakresu umocowania art. 103 § 1 kc

→ Przejęcie długu art. 519 § 2 kc

→ Zmiana treści ograniczonego prawa rzeczowego, która dotyczy osoby trzeciej art. 248 § 2 kc

→ Czynności prawne wymagające zgody drugiego małżonka art. 37 § 2 krio

BEZSKUTECZNOŚĆ WZGLĘDNA

Czynność prawna nie wywołuje
oznaczonych w niej skutków prawnych
tylko wobec określonych osób, zaś co
do pozostałych, w tym ew. drugiej
strony czynności, jest w pełni
skuteczna

Bezskuteczność
względna czynności
prawnej co do
oznaczonych osób
następuje na podstawie

Konstytutywne orzeczenie
sądu

Z mocy prawa

Przykłady przyczyn występowania bezskuteczności względnej czynności prawnych

→ Rozporządzenie przez spadkobiercę udziałem w przedmiocie należącym do spadku art. 1036 zd. 2 kc

→ Umowa, wykonanie której czyni całkowicie lub częściowo niemożliwym zadośćuczynienie roszczeniu osoby trzeciej art. 59 kc

→ Czynność prawna dokonane przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzyciela art. 527 kc

→ Niewypłacalny dożywotnik art. 916 kc

→ Odrzucenie spadku przez niewypłacalnego dłużnika art. 1024 kc

Dziękuję za uwagę.